

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Adunarea dela Arad.

Ziarele române din Arad ne aduc rapoarte amănunțite despre adunarea populară, ținută acolo Joi în 16 Februarie n. Din ele aflăm, că adunarea a fost foarte reușită. S'a adunat lume multă, din comitatele Arad, Cenad, Bichiș, și vorbirile fruntașilor au fost ascultate cu mult interes. Dispoziția generală era nespuse de însuflețită.

Adunarea a fost deschisă la orele 11, prin dl. Vasile Goldiș, unul dintre convocatorii ei, la a cărui propunere conducerea o primește ca prezident dl. Dr. St. C. Pop, deputat dietal. Se rostesc apoi vorbirile. Dl. Dr. Aurel Vlad a vorbit despre situațiunea politică, dl. Dr. Vasile Lucaci despre drepturile limbei românești, ale cărui expuneri le-a întregit apoi dl. Vasile Goldiș, iar în chestia votului universal a vorbit dl. Dr. Victor Bontescu. În fine dl. Dr. Cornel Iancu a cetit următorul proiect de rezoluțiune:

„Poporul român și alegătorii români din comitatele Arad, Bichiș și Cenad constată, că sistemul de guvernare inaugurat în anul 1867 susține și azi acea politică de distrugere, care bazându-se pe exclusivismul de rasă și clasă încătușează forțele adevărate ale acestei țări și în special face imposibilă validitatea politică, dezvoltarea economică și culturală a poporului român. Constată cu durere, că ocârmuirea țării desconsideră, nu numai drepturile inalienabile ale poporului român, ci nesocotește chiar și cele mai elementare îndreptățiri ale limbii și obiceiurilor poporului român.

Protestează cu toată hotărârea împotriva acestor stări de lucruri și pretind respectarea drepturilor naționale ale poporului român, pretind respectarea așezămintelor bisericilor române, pretind ocrotirea

intereselor economice ale țărâniei române și cer cu toată energia să se dea poporului român cuvânt în ocârmuirea țării în proporția jertfelor de sânge și de avere pentru susținerea acestei țări și pentru mărirea monarhiei.

Cer introducerea fără amânare a votului universal, egal, secret, fără restricții și după comune, precum și arondarea cercurilor electorale cu dreptate, după teritorii naționaliste. Protestează împotriva tendinței de a se lua dela ordinea zilei această chestiune strâns legată de dezvoltarea democratică a țării.

Relativ la așa zisele inițiative de împăciuire, ivite în timpul din urmă, adunarea ia cu satisfacție act, că se află deja bărbați de stat maghiari, cari recunosc, că chestia de naționalități este astăzi chestiunea de cea mai vitală importanță a Ungariei și că dela fericita ei soluțiune depinde viitorul Ungariei. Regretă însă, că nici un fapt de guvernământ nu a dovedit până acum, că într'adevăr am fi ajuns în evoluțiunea politică a țării la acel mult așteptat punct de întoarcere, când prin fapte să se dea dovadă, că ocârmuitorii sunt pătrunși de adevărul, că nu pe temeiul forțării unei supremații saturate de nenorocitul spirit al exclusivismului de rasă, ci numai și numai în spiritul sincerei păci și a adevăratei libertăți naționale, bazate pe drept și dreptate, pe respect și încredere reciprocă, se poate înfăptui justa și mulțumitoare și astfel singur posibilă soluție fericită a chestiunii de naționalități din Ungaria.

Își exprimă aderența la programul partidului național român și în lupta pentru ducerea la îndeplinire a programului acestui partid își depune deplina sa încredere în comitetul central al partidului național român.

Rezoluțiunea a fost votată cu însuflețire mare. Adunării i-s'au tri-

mis telegrame de felicitare din mai multe părți. La ora unu adunarea a fost încheiată. Purtarea celor ce au participat la ea a fost exemplară.

Personal. Înalt Preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru Ioan a plecat Sâmbătă dimineața cu trenul la Budapesta. Excelența Sa a fost primit astăzi, Luni, la palat, unde la orele nouă și jumătate a pus jurământul, în calitate de consilier intim al Maj. Sale, iar la orele 10 Majestatea Sa i-a acordat o audiență particulară.

Perversitatea*)

în istoriografia ardeleană.

De Ioan Mateiu.

III.

Dl. Păclișan neagă, că ar fi rămas încântat de cartea lui Cernăianu. Și ca să dovedească, are chiar imprudența de a reproduce rândurile ce le-a scris în cărțuia sa. Cum însă mi se pare, că ele mai curând îl acuză decât să-l acopere, iată transcriu și eu: „Dl. Cernăianu are astfel meritul de a fi adus în discuție o chestiune de o importanță uriașă, și mai ales are marele merit de a fi tras cel dintâi concluziile, cari se impun cu necesitate logică, din premisele stabilite de cei mai de frunte istorici români, cu privire la rolul bisericii în trecutul neamului românesc. Din partea mi cred, că rezultatul la care a ajuns autorul, se poate primi cu anumite rezerve, ca singurul care corăspunde adevărului istoric.”

Și ziceți, că nu vedeți „încântare” în aceste autorități? Eu și alții ca mine suntem pentru contra, cu atât mai vârtos cu cât ne îndoiim că ai fi în stare să faci glume pe socoteala propriei dtale puteri de apreciere, espunându-o drept distracție hazlie publicului cetitor...

* În manuscris stă cuvântul *Caionismul*, care fiind mai puțin cunoscut, a fost înlocuit cu *perversitatea*.

Dl. Volbură tăgăduiește și afirmă, că a încercat să combată ideile dlui Dobrescu din conferența sa: „Rolul bisericii în trecutul românesc”.

Oare ce înțeles au cuvintele — „după dsa”, din rândul 6 p. 3 a diatribei sale?

Oare laudele aduse lui Cernăianu și primirea bucuroasă a strălucitelor rezultate (?) ia cari a ajuns acesta, nu cuprind ele o evidentă desaprobară a dlui Dobrescu?

Și în fine întreaga diatribă a lui Volbură ce altceva e, decât cea mai categorică negare a părerilor respectivului profesor și istoric?

E adevărat, de bun ghen născutule dl. Volbură, că elucubrațiunile cuprind afirmatii diametral opuse celor ale dlui Dobrescu din menționata conferență? Și dacă da, — pentru că o negare aici ar fi un odios act de înjosire a demnității, — pentru ce-ți permiți gesturi proprii numai speței Zoililor și Terziților?

IV.

Să trecem acum la slavonie, de care se îngrozia până și romanicul popa Moise al dlui Oct. Prie din acelaș număr al „Unirii”, slavonie pentru care nu avem nici noi mari simpatii, dar pe care o știm aprecia cu obiectivitatea cuvenită și nu cu unilateralitatea pătimășă, în măsură să ducă la denaturări istorice odioase și condamnabile.

Nu m'am putut identifica cu „părerile” dlui Păclișan din simplul motiv că ele nu, sintetizau adevărul istoric așa, cum se desface el obiectiv din scrierile marilor istoriografi de astăzi, cari deși recunosc influența puțin favorabilă a slavonismului asupra culturii românești, s'au ferit totuși a trage concluzii atât de exagerate ca acelea ale lui Volbură.¹

¹ Chiar dl. Bogdan — cel mai bun cunoscător al epocii slavone, scrie așa: „Post-a civilizația slavonă o nenorocire sau o norocire pentru noi, aceasta este o întrebare, pe care nimenea n'o va putea deslega, căci nimeni nu poate ști ce s'ar fi întâmplat cu noi, dacă lucrurile s'ar fi petrecut altfel.” (Cf. Însemnățile studiilor slave pentru Români, p. 40)

FOIȘOARĂ.

Despre Mănăstiri.

De Dr. At. M. Marienescu.

(Urmare.)

(Pag. 218 Nrul 11). De aci (dela mănăstirea sfântului George) călătorind au venit în cetatea Morisena, unde erau monahi greci, unde cele dumnezeiești se celebrău după rital și datina grecilor. Iară episcopul ținând consiliu cu comitele Cianadin, pe acel abate (igumen) grec cu monahii săi i-a strămutat în Oroszlámos, iară năstirea acolora (în onoarea sfântului Ioan Botezătorul) a asemnat-o (predat-o) episcopului Gerard și fraților săi.

Și la episcopul Gerard s'au adunat nobilii și nenobili, avuții și săracii, ca în numele trinității făcătoare de Dumnezeu, să se boteze. Pe carii episcopul i-a primit ca pe fii săi, și i-a invitat la masa sa, pentru ca să-i ospăteze. Au fost aduși mulți și prin comiți (föispáni), pe cari i-au constituit regele și se botezau în mănăstirea sfântului Ioan Botezătorul. Mulțimea poporului a stat la ușa bisericii în cimiteriu¹ având la sine victuale, și aceia cari botezau pe poporeni nici n'au avut odihnă, afară de noaptea, și aveau ei (botezătorii) lucru greu, totuș pentru numele lui

¹ Cateva date ne spun, că cimiteriul (locul de îngropare al morților) a fost în curtea mănăstirii, adecă în împrejurul ei. Arată o dăină veche la orientali.

Cristos, în a cărui operă se întreceau, făceau lucru cu asemenea trudă și din toată voia, iară episcopul cuvântul lui Dumnezeu, acelora cari fură botezați, neîncetat l-a predicat.

Crescând numărul credincioșilor și al clericilor, bărbatul lui Dumnezeu (episcopul Gerard) prin orașe singuratică a ridicat biserici și o mănăstire de frunte, ce a construit-o la țărmlul Murășului, în onoarea Sfântului George martirul, și reședința a numit-o Morisena. Iară Sfântul Stefan acea mănăstire a înzestrat-o cu daruri, și în mănăstire s'a ridicat altar în onoarea Născătoarei de Dumnezeu, și înainte de a ridica altarul a făcut cădelniță de argint (pag. 211 nr. 13).¹

a) *Achtum la Anonymus Belae regis notarius.*

În viața Sfântului Gerard, avem doară datele cele mai vechi despre starea religiei greco-orientale, dela venirea Ungurilor încoace. Dar principele Achtum, după istoricii români se numără acuz ca român, acuz ca stăpânitor peste Români dela Criș până la Olt.²

¹ După Lexiconul de conversațiune al lui Meyer, la Buda, spre partea sudică a Budei e dealul sfânt al episcopului și Sfântului Gerard (Gerhard) nemțește numit Gerhardsberg, iară de dreapta e țărmlul Dunării cu o citadelă pe înălțime de 235 de metri. La unguri se zice: Szent Gellért hegy. După legendă, acesta este dealul de pe care păgânii unguri au aruncat pe Sfântul Gerard în Dunăre. Câțiva ani sunt, de când Sfântul Gerard a căpătat o statuă sub dealul numit după numele său.

² Țara Severinului sau Oltenia, discurs academic de Dr. Atanăsie Marienescu.

Cred, că pentru întregirea împrejurărilor istorice din viața lui Gerard e de lipsă, să auzim ce zice Anoniul despre Achtum.¹

„Între pământul, care este dela fluviul Moros (Murăș) până la fortăreața Urschia (Orsova sau Roșava lângă Dunăre) l-a ocupat cutare duce, cu numele Glad, care cu ajutorul Cumanilor a eșit din fortăreața Budyu (Vidin în Bulgaria) și din al cărui neam s'a născut Ohtum (Achtum), pe care mai târziu — pe timpul Sfântului Stefan — l-au omorât în cetatea de lângă Morisius (Murăș) Sunad (Chanadinis, Cianad) fiul lui Doboca, nepotul regelui, fiindcă Ohtum întru toate s'a împotrivit regelui, și căruia (lui Sunad) menționatul rege pentru bunele sale servicii i-a dăruit muiere și fortăreața Ohtum, cu toate cele ce se țin de ea, care fortăreața azi se numește Sunad (Cianad).

Iară la pagina 71 Anoniul zice: Și înainte de a se întâmpla aceasta se trimite oștire în contra ducelui Glad, care stăpâna dela fluviul Moros (Murăș) până la fortăreața Horom,² din a cărui seminție mai târziu s'a născut Ohtum, pe care l-a omorât Sunad. Și când voiau (Ungurii) să treacă apa Timișului, înaintea lor a eșit Glad, din a cărui seminție s'a născut Ohtum, ducele acelei patrii, cu mare oaste călăreață și pedeastră, cu ajutorul Cumanilor, Bulgarilor și Blacilor (Blaci, Blachi, Valahi — români).

¹ Anonymus Belae regis notarius, De gesta Hungarorum tradus de Mihaiu Beșan, Sibiu 1899 pag. 33.

² Horom a fost comitat și oraș de municipiu, și a căzut dela Roșava mai în jos la Dunăre, și nu departe de Podul lui Traian.

Va fi avut și slavonismul păcatele sale, pe cari mai mult sau mai puțin le cunosc toți cei cari cetesc cu oare care temeinicie istoria neamului nostru, dar pe lângă acestea se pot spune și lucruri bune despre el.

Așa de pildă dl Iorga, vorbind despre cărțile slavone, tipărite sub Radu cel mare, de călugărel Macarie în mănăstirea Dealului pe la începutul veac. al XVI-lea scrie: „Aceste lucrări de cultură și de artă au, de sigur, în dezvoltarea neamului aceeași însemnătate ca și însemnătatea a trei bătălii câștigate împotriva dușmannului“.

Din aceste rânduri se poate concluda ce importanță au putut avea pentru dezvoltarea neamului nostru sutele de cărți slavone, cari au urmat după acestea, și în consecință se pot compăni și proporțiile „dezastruoase“ ale acestui slavonism urgisit.

Volbură nu primește nici argumentația mea și a altora, cu biserica apuseană. Are dreptate când spune, că arătând păcatele bisericii papiste nu combat slăbiciunile bisericii ortodoxe. Decât că am oblicat la dsa infatigabila pornire de a spune tot ce poate fi mai infamant și mai umilitor pentru biserica ortodoxă română, cu intenția vădită de a o injosi și a o face de ocară, arătând în același timp cu mijloace directe pretinsele vrednicii ale bisericii papiste.

De când, oare, dreptul de a argumenta cu biserica catolică acolo unde-ți vine bine, formează proprietatea exclusivă a dlui Păclișan?

Noi am voit să-i arătăm numai că moneda are și revers care nu strălucește totdeauna, și că, prin urmare, nu e potrivit să operezi cu arme al căror ascuțit se poate întoarce, foarte ușor, împotriva ta.

Datele dsale slavonofobe cari îl vexează atât de mult, vor fi ele adevărate; aprecierea lor însă e nespuse de îngustă și preocupată, fiind că ea porcede din anume idei preconcepote. Pentru a putea scoate din ele adevărul probabil și nu categoric, e nevoie de o oarecare sargacitate, de un pronunțat simț istoric și de un sigur spirit critic, tot calități absolut indispensabile unui istoriograf, calități pe cari sunt sigur că dl Păclișan nu va cerca prin vrun proces umoristic să dovedească că le are.

¹ Iorga, Istoria Românilor p. 126. Cf. și C. Erbiceanu, Cronicarii greci, p. XII. (prefața) despre elenism. I. Bogdan, Vechea cultură română, și Iorga, Cultura română supt Fanarioți.

Ori cine va ceti cu atenție — și indemnăm pe cât mai mulți să întreprindă acest preafolositor lucru — cărțile dlui Iorga: Istoria bisericii românești și Istoria Românilor (Vălenii de munte), va avea prilej să se convingă de rolul adevărat al slavonismului și grecismului în dezvoltarea bisericii și neamului nostru, așa cum se desface el în chip firesc din critica științifică obiectivă a izvoarelor istorice contemporane.

Pentru a se convinge, că influența slavonă n'a fost tocmai așa dezastruoasă după cum i-se năzărește, am îndrumat pe dl Păclișan în trecut, și la aprecierile dlui Erbiceanu puse în prefața „Influenței culturale grecești“ de G. M. Ionescu, autor pe care are pretenția că l-a utilizat direct după cum rezultă din „bibliografia“ diatribei sale. Dsa declară cu un aer de cea mai ridicolă sfătoșenie, că înțelege să se orienteze din datele istorice (mă rog!), „cari au mai multă valoare decât o sută de prefețe de ale dlui Erbiceanu“.

Comunicăm cetitorilor, că dl Erbiceanu este unul din cei mai competenți cunoscători ai epocii slavone și grecești, un scriitor a cărui valoare științifică tocmai pe acest tărâm al istoriei românești este remarcată de oamenii specialiști.

Prin urmare gestul acesta de snobism anost, ar fi să rămână un elocvent document de ignoranță piramidală.

E cert, că un singur rând al dlui Erbiceanu cu privire la cele două epoce, pus chiar și numai într'o prefață, cumpănește din punct de vedere științific mai mult, decât cel puțin o sută de îngăimări păclișenești.

Ei, dar povestea cu cu dl Erbiceanu e o simplă glumă, fiindcă dl Volbură utilizează în diatriba sa, cu mult succes, două din operele numitului scriitor. Deci nu-l luați de scurt. A uita dela mână până la gură, e așa de firesc la un tinăr imberb ca d-sa, prea puțin orientat în „istoriceștile învățături“.

Cugetări

asupra chestiunii reunirii bisericilor.

— Articolul prințului Max. —
(Fine.)

Afară de adevăr mai este încă o armă, care se întemeiază pe el: este dragostea, iubirea. Desigur și adevărul singur este o putere. După o carte „Preotul“, care în septuaginta este chiar numărită printre scrierile canonice, Zorobabel dovedește regă-

lui Darie, că adevărul este tot ce poate fi mai puternic în lume. Este de sigur o legătură. Și de asemenea spre a face o amiciție și o apropiere, dragostea este iarăși necesară. Poate să se înțeleagă în privința adevărului și să nu fie de acord în viață.

Lipsa dragostei dăce adesea la lipsa adevărului. Lipsa de dragoste mai ales a desbinat orientul și apusul de veacuri. Din emândouă părțile a fost o ură nemăpăcată și o aversiune națională, care în mare parte există și astăzi. Este o parte integrantă a tradiției părintești a multor orientali de a privi cu groază pe latini. Și de asemenea o parte integrantă a tradiției tuturor popoarelor apusene, pe care chiar protestanții au păstrat o în mare parte de a desprețui pre orientali, de a fugi de ei și a-i ură.

Ar trebui să începem a ne respecta între olaltă, a ne interesa, ca să ajungem a ne iubi. Soartea orientului a fost nenorocită, nenumărate rane i s'a dat. A fost lăsat aproape mort pe marginea drumului, ca omul care căzuse între tâlhari. Și noi suntem responsabili de aceste rane, căci am părăsit orientul lăsându-l dușmanilor săi. Nu se află samarineanul care să sibiă milă de bietul nenorocit, ci chiar preoții și leviții trec fără să le pese de suspinurile și suferința sa. Gânditu-ne-am noi la soarta acestor popoare, la catastrofa istoriei lor.

Nici chiar plângerile lui Ieremia n'ar fi de ajuns a plânge.

Iată de ce se plâng orientali. Nu li se arată interes, decât din punct de vedere religios. Voiesc să-i supue Romei, și atăta tot.

Dacă nu-și ajung scopul, își întorc fața dela ei. Dar nu li se arată simpatie națională. Interesele lor nu sunt și ale noastre. Apusenii din vechime ș'au pus toate puterile a răpune puterea musulmanilor. Mai târziu, chiar după căderea Constantinopolului câte odată, s'au luptat contra Tarcilor, dar niciodată din interes pentru creștinii din orient, stăpânii legitimi ai teritoriului, ci din contră, pentru a supune și a crea principate latine în mijlocul orientului.

Orientali sunt astfel obișnuiți a fi desprețuiți de apuseni, că se întâmpină adesea greci, cari sunt recunoscători și aținși din cauza celui mai mic semn de simpatie, pentrucă mai aud măcer câte odată alte vorbe decât acele pe care sunt obișnuiți a le auzi. Trebus dragostea neinteresată, iubire fără târguială. Și dragostea aceasta ar trebui să se vadă mai ales între persoanele bisericesti. Nu voiesc să intra în amănunte. Nu se poate da o regulă dinainte, cum ar trebui să se arate iubire.

Ea este ingenioasă și-și găsește singură calea, dacă este sinceră.

Iată cele două arme de care voiam să vorbesc. Nimenea nu-mi va contesta valoarea. Nici că se poate ceva mai frumos și mai temeinic. Adevărul în dragoste și iubirea într'adevăr, iată ce poate înfrunta toate piedecel. Compunând acest articol, oitese în breviarul meu frumoasele cuvinte ale sf. B rnerd, care desăfură mai aceeași idee. El explică locul din evaughelie, care zice: că ochiul este luminătorul trupului și dacă ochiul este curat, tot trupul este luminat. (Luca II 34). „Curațenia ochiului inimii, z'ice, se bezează pe două lucruri: pe dragostea intenționii și adevărul în alegerea mijloacelor. Dacă

oinea iubeste binele și nu alege ceea ce este adevărat, are zelul lui Dumnezeu, dar nu după rațiune“ (Rom. 10. 2). Nu știu cum ar putea adevărata curațenie, după judecata adevărului, să stea alături cu minciuna? Cum poate să fie ochiul curat, dacă nu cunoaște adevărul? Cum se poate inchipul curațenia adevărată, când D-zeu însuș, adevărul, nu este cunoscut de el? Căci z'ice: „nu voiu cunoaște pre cel necunosător (1 cor. 14, 38).“ Precum ochiul curat este rezultatul a două lucruri bune, a iubirei de bine și a cunoștinței adevărului, așa și ochiul rău din contră este rezultatul a două lucruri rele: a orbirei, care împiedecă cunoștința adevărului, și a stricaciune, care ne face să iubim nedreptatea“ (St Bernard: Sur le commandement et la dispense).

O, frații mei iubiti dela răsărit și dela apus, vă do eso tuturor acest ochiu curat și simplu, compus din adevăr și iubire. Atunci toate vederile noastre vor fi adevărate și drepte; atunci lumina va cădea asupra întregului corp al bisericii și al creștinătății. Ceea ce se părea întunecat, va fi atunci lumnat.

Dacă cu toții am poseda aceste calități și ochiul curat, care este rezultatul lor, chestia va fi rezolvită pentru totdeauna. Ea este grea de d-slegat, din cauză, că aceste calități lipsesc dintre oameni. Este ușor de deslegat, ba încă nici n'ar avea nevoie de deslegare, îndată ce aceste două calități sunt acolo și ele domnesc. Să rugăm deci pe marele Dumnezeu, care este și supremul adevăr și însuș dragostea, să ne împărtășescă aceste două calități și nouă făpturii or sale și nu numai chestia aceasta, ci toate celelalte din lumea aceasta vor găsi soluția lor satisfăcătoare și definitivă.

Acesta e întreg articolul prințului Max.

El ne interesează înainte de toate pentru constatările ce le face cu privire la doctrinele, prin cari biserica romană apuseană se deosebeste de cea ortodoxă. Prințul constată, că acele doctrine n'au existat în veacurile primare ale creștinismului, prin urmare nu întrunesc criteriul adevăratelor dogme ale credinții creștine: *Quod semper, quod ubique, quod ab omnibus creditum est, hoc est vere proprieque catholicum.* De aici urmează, că numai biserica ortodoxă a păstrat adevărul creștin, întreg și nefalsificat, căci ea mărturisește și azi aceeași doctrină, pe care a mărturisit-o biserica veche ecumenică.

Dar când e vorba, ca să arete calea pentru reunirea bisericilor, prințul nu cugetă cu destulă consecvență. Dacă a constatat, că biserica veche n'a avut o organizație monarhică, n'a învățat doctrina despre filioque, purgator etc., atunci concluzia logică pe care trebuia să o scoată e: *biserica romană apuseană trebuie să renunțe la aceste învățături, pe cari ea le-a construit, căci ele n'au bază în revelația dumnezească.*

2. Papa Inocențiu al III-lea la anul 1204 vrea ca din mănăstirile greco-răsăritene din Ungaria să facă un episcopat catolic.

Ceva ilustrare a epocii. Papa și-a ridicat puterea peste toată Europa. La 1203 cruciații înștiințează pe papa, Inocențiu al III-lea, că ei au cucerit cetatea Constantinopolei (Hurm. I., nr. 12 pag. 13).

Papa s'a simțit atunci, ca cel mai puternic domnitor. La 1203 papa invită pe cruciații cuceritori, ca dela împăratul Alexe Anghel să ceară o declarare în scris, că primește religionea catolică, iară patriarhul de acolo să primească primatul bisericii romano-catolice (Hurm. I., nr. 13 p. 15). La anul 1204 papa Inocențiu al III-lea concede lui Ioanițiu domnul Românilor și Bulgarilor din Balcani, sceptrul și coroană regală, și în acel an a trimis pe cardinalul Leo ca pe Ioanițiu să-l încoroneze de rege, pentrucă a primit religionea catolică (Hurm. I., nr. 15 pag. 17).

În Ungaria pe atunci domnia regele Emeric (la unguri Imre) între anii 1196—1205. Între aceste împrejurări tot papa Inocențiu al III-lea la anul 1204 autorisează pe episcopul catolic din Oradea-mare, ca să viziteze mănăstirile grecești (de legea greco-orientală) din Ungaria și să cerceteze, dacă din aceste mănăstiri grecești se poate face o singură episcopie, supusă scaunului apostolic? (Hurm. I., nr. 30 pag. 39).

Iată scrisoarea papei: Regele ilustru al Ungurilor, cel mai iubit fiu al nostru în Cristos, mi-a adus la cunoștință, că în regatul Ungariei sunt înființate atari biserici ale monahilor greci (de legea greco-răsăriteană) și

în acele biserici prin neingrijirea episcopilor diecezani și prin înșiși grecii, precum afirmă regele sunt tare imprăștiati, iară bisericiile mai că sunt dărămate. Regele cu umilnță și devot s'a rugat de Noi (papa) ca cu autoritatea noastră papală, din acele biserici (respective mănăstiri) să se facă un episcopat, care fără intermediare, deadreptul Nouă să fie supus; sau să se constituie în acele mănăstiri Abați (egumeni) sau Prepoșiți Latini, prin a căror trudă și diligență starea acelor biserici să se poată reforma mai spre bine.

Pentru aceasta Noi ne închinăm rugămintelor acelu rege și vă poruncim prin această scrisoare apostolică și recomandăm binepriceperii voastre (a episcopului din Oradea-mare) ca cât mai curând să mergeți la numitele biserici și cu diligență să cercetați adevărul, că oare acele mănăstiri prin înșiși monahii greci putea-se-vor reforma în observarea religunii catolice sau oare cu consensul episcopilor diecezani din acele mănăstiri poate fi un episcopat, care nemijlocit Nouă să ne fie supus, și că ce vei afla despre ele cu credință, toate să le conserii și cu testimoniul sigilelor voastre să le destinezi, ca să le trimiți Nouă, ca prin inquisițiunea voastră mai sigur să fiu informat, și ca în această afacere să putem porcede. Iară — între aceste — spre îndreptarea acelora, să te indemnii la o operă de folos. Dat în Lateran 16 Kalende ale lui Maiu, 1204.

NB. Din construcțiunea, „din neingrijirea episcopilor diecezani“ așa se vede, că se înțeleg episcopi greco-orientali, căci dacă nu ar fi fost de acestia, nu era necesitate de astfel de scrisoare a papei, adecă că din mănăstiri greco-orientale să facă un episcopat catolic.

3. Mănăstirea sfântului Dumitru lângă râul Sava.

Așa se vede, că Inocențiu al III-lea nu a calculat numai la mănăstirile și posesiunile lor din Ungaria, ci la toate mănăstirile și posesiunile acestora, ori unde se știa stăpân și erau catolici; mai departe se vede, că din toate părțile s'au făcut raporturi cătră papi, că catolicii ce fel de mănăstiri, biserici și posesiuni au ocupat dela Greci (toți cei de legea grecească). Pentru aceasta papa Honoriu al III-lea în diploma sa din 4 Kalende ale lui Februarie, anul 1218, înșiră peste 30 de ocupări, de biserici și de posesiuni, și papa confirmă toate ocupările, separat despre fiecare ocupare. Între aceste ocupări se înșiră una din Ungaria (Hurm. I., nr. 46 pag. 61). Regele Andreiu al II-lea a domnit între anii 1205—1235. Diploma papei fiind din 1218, cade în timpul acestui rege. Diploma z'ice: „În Ungaria, mănăstirea Sfântului Dumitru lângă râul Sava, cu toate rațiunile și libertățile ce vi s'a dăruit vouă de regele Bela (verosimil Bela al III-lea între anii 1178—1196). Biserica Sfântului Ioan, și alte biserici supuse mănăstirii voastre, mănăstirea Sfântului Dumitru, a Grecilor din Ungaria, lângă fluviul Sabe (Sava) cu conductul apei a râului Sava, cu pescăriile, dumbravele, cu dreptul de trecere (brod) și cu toate alte apertinenții ale mănăstirii... Apoi la capăt papa z'ice: La aceste Noi cu autoritatea scrisorii de față vă facem concesiune, că precum Grecii până la aceste timpuri nici într'un caz s'au îndatinat, ca să plătească decime (dijme) așa voi, despre lucrul vostru ce voi cu mâinile proprii și cu spesele voastre culegeți din posesiunile ocupate înaintea conciliului general, sau din nutremintele animalelor voastre, nimenea să cuteze, că dela „voi să scoată sau să stoarcă decime“.

(Va urma)

Deși prințul n'a avut curajul să scoată și mai ales să apere această concluzie, ale cărei premise le stabilise, totuși păreriile lui sunt interesante și merită atențiune. Ele trec peste orizontul îngust al altor teologi apuseni, cari au tratat chestia stăpâniți de toate prejudițiile papiste. Papa în enciclica dată ca răspuns la păreriile prințului, ne-a dat o nouă dovadă, că va trece încă mult timp până ce biserica apuseană va rupe paterjeniișul acelor prejudiții și va reveni la calea adevărului. Cei ce contribuie la aceasta, aceea servește împărăției lui Dumnezeu între oameni.

NOUȚĂȚI

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorocirii din Banat, pe lângă suma din trecut de cor. 24,979.39 au mai intrat următoarele sume: Dela Sârbodol biserica veche 18 cor. 12 fileri. Găinari 2 cor., Boz (Merc.) 5 cor. 40 fileri. Pianul-de-sus 24 cor. Rețiu 21.62. Roșia-montană 5 cor. Binițini 7 c. Armeni 24 cor. Belini 10.40. Ozun 5 cor. Ripa inf. 23 c. Hidiș (Turda) 56 cor. Suma 201.54. Laolaltă 25.180 cor. 93 fil.

† **Mihai Popovici.** Inmormântarea mult regretatului protopresbiter *Mihai Popovici* al Orșovei s'a făcut Marți, în prezența unui public foarte numeros. La casa mortului a celebrat P. C. S. Arhimandritul *Filaret Musta*, iar la biserica, sf. Iliuție a celebrat-o P. C. Sa protosincelul *Dr. Ios. Tr. Badescu*, asistat de doi protopresbiteri și un diacon. După terminarea liturghiei s'a început adevăratul act al inmormântării, săvârșit de P. C. Sa Arhimandritul *Musta*, asistat de P. C. Sa protosincelul *Dr. Badescu*, de doi protopresbiteri, 5 preoți și un diacon. Panegiricul l-a rostit în biserică P. C. Sa Arhimandritul *Musta*, iar la mormânt a rostit un frumos discurs dl. *Valer Branicea* din Lugos. A cântat vestitul oar din Lugos, condus de dl. *I. Vidu*. Inmormântarea începută la orele 9 dimineața, s'a terminat la 4 p. m.

Grei la cap. Confecții dela „Tribuna” ne asigură, că nu înțeleg aceea ce am scris în chestia școalelor perdue. Semn rău pentru ei. Se dovedesc a fi cam grei la cap. Ar fi bine deci să nu se avânte la teme prea grele! De aceea le dăm noi una mai ușoară. Îi întrebăm, cum se face, că astăzi îl doare capul atât de mult de școala confesională română, mai mult chiar decât pe consistoriile noastre, pe când, nu tocmă de mult, făceau propri-gandă pentru schimbarea de bună voie a tuturor școlilor românești și lăsarea lor în grija statului?...

Jubileul Italiei. Regele Italiei a dat un ordin, în care se dispune baterea de monete nouă cu prilejul aniversării de 50 de ani dela proclamarea regatului unit al Italiei. Bani cei noi de bronz, de argint și de aur vor purta, afară de portretul regelui, datele 1861—1911, și vor fi puși în circulațiune în începutul lui Martie, pe când se plănuește deschiderea expoziției. În cercurile Vaticanului anul jubilar 1911 va fi considerat ca an de doină. Papa, se zice, nu va primi pe nici unul dintre domnitori, cari vor vizita Roma cu ocazia acestui jubileu.

Vizită regală. Petru, regele Sârbiei, a făcut săptămâna trecută o călătorie la Roma, cu scop de a vizita pe regele Victor Emanuel al Italiei. În panteonul din Roma regele Petru a pus o nună pe mormintele regilor Victor Emanuel I. și Umberto. A vizitat însoțit de suveranul actual caizermele, unde s'au ținut exerciții militare, și pe urmă a făcut o excursiune în împrejurimile Romei.

Greva credincioșilor. O grevă cu totul nouă se vestește din orașul rusesc *Țarițin*. Greviști sânt câteva mii de oameni bărbați, femei și copii, cari împreună cu preotul lor s'au încuiat în biserică. Preotul, în urma unor cuvântări egătorice, a fost judecat de sfântul sinod, și trebuia să plece la o mănăstire depărtată. Credincioșii au protestat și au hotărât, că dacă sinodul nu va schimba sentința, ei toți cu preot

ou tot vor refuza ori ce mâncare și vor muri de foame. Episcopul dela Tula s'a dus la Țarițin să facă pace.

Concert. Reuniunea de muzică din Sibiu aranjază, Vineri în 11/24 l. c. în sala dela muzeul Asociațiunii, un concert. Programul îl vom publica în numărul proxim.

Automobil. Se fac pregătiri pentru a se introduce circulațiune de automobil între orașele Deva—Brad—A. rud.

Epidemie de influență a izbucnit în Berlin. Sânt până acum vre-o 15 mii de bolnavi. Influența din anul acesta arată simptome violente, iar mortalitatea este cu mult mai mare decât în anii precedenți.

Testamentul lui Crippen. Se știe, că doctorul Crippen și-a lăsat toată averea s'ou moștenească Miss Le Neve, iubita sa. O soră de-a soției omorâte de Crippen a atăcat testamentul, ear judecătoria din Londra în săptămâna trecută a hotărât în favorul acestei surori, anulând testamentul pentru motivul, că un criminal n'are să tragă folos din crima sa.

Animale miope. Miopia este un rezultat al culturii, la popoare puțin cultivate este o apariție foarte rară. De curând s'a ținut o ședință a medicilor în Kiel, unde unul dintre doctori a ținut o prelegere despre vederea scurtă observată la o maimuță. Miopia la cai este mai de mult timp cunoscută.

Noue însoțiri de credit Raiffeisen s'au înființat în timpul din urmă precum aflăm în comunele: *Luța* și *Dridif* (comit. Făgărașului), apoi în comuna *Saschiz* și *Galomfaleu mare* (comitatul Târnava mare). Merite deosebite pentru înființarea acestor așezăminte au preoții din aceste comune. Însoțirile, întemeiate după principiile adoptate și susținute de „Reuniunea rom. agricolă sibiană”, aderează la „Centra Insoțirilor”, proiectată de Reuniunea amintită.

Nu suflați în lampă aprinsă. În orașul Dunău dvâr s'a nenorocit o fată, care într'una din serile trecute a suflat în lampa de petrol, voinde s'ou stângă. Lampa a explodat, ear hainele fetei s'au aprins. Nenorocita plină de spaimă a alergat în curte unde cei din casă au turnat o repede cu apă. Flăcările deși s'au stins, fata a rămas greu rănită. A fost dusă la spital.

Juvelerele unei familii regale. Ministrul lucrărilor publice din Lisabona a cerceat bolțile suterane ale palatului *Necessidades*, unde se păstrează juvelerele și lucrurile de preț ale familiei regale detronate din Portugalia. S'a găsit un serviciu de masă, lucrat în argint, în greutate de peste o mie de kilograme; sfară de aceasta coroana regală și sceptrul în aur masiv, împodobit cu petri prețioase; un colier al exreginei *Amalia*, în valoare de un milion de franci. Tesaurul întreg se evaluează la 13 milioane. Toate prețioasele, care formează averea privată a familiei regale, i se vor restitui, iar celelalte vor fi considerate ca avere a statului și păstrate în muzeul național.

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al „Reuniunii meserieșilor români sibieni”, au mai dăruit: *Ilie Baur*, sodal lăcătuș, 20 bani; dna *Aurelia Băcilă n. Preda* (Avrig) și soțul ei *Miron Băcilă*, învățător (Sântioana), 1 cor; *Andrei Joandrea*, sodal lăcătuș, 20 bani; *Dr. Andrei Nicola*, adv. (Câmpeni), 45 bani; *Zaharie Tilișea*, paroh (Vaidei), soția sa *Salomia n. Basarabă* și copiii lor *Aurelia*, *Victoria* și *Valeriu* cor. 1.60 și *Eugenia Tordășianu*, profesoară, 10 bani.

Un doctor? În 8 Februarie a sosit în Brad un străin, elegant îmbrăcat, care s'a prezentat la medicii din oraș, spunându-le în limba germană, că a sosit din Lisabona, și l cheamă *Dr. Tonelli*, fost medic de regiment în armata portugheză; fiind unul din soldații rămași oredincioși regelui detronat, a trebuit să-și părăsească țara, și a venit în Ungaria cu gândul de a-și nostrifica diploma și a se stabili definitiv la noi; deocamdată însă îi lipsesc mijloacele bănești. Medicilor brađeni li s'a părut foarte suspectă înfățișarea „doctorului” portughez; iar unul dintre ei a zis noului coleg, că se bucură cu atât mai mult de vizita aceasta, cu cât de câteva zile are friguri și suferă de o boală, a cărei diagnostică n'ou știe nici de cum satori; — îl roagă, prin urmare, pe portughez să-l viziteze și să-i prescrie un rețet. *Dr. To-*

nelli auzind rugăminta s'a zăpăcit, și a început să incurce, că i t-acă, că i pungă, și că în sfârșit a uitat instrumentele necesare la hotel, — dar are să plece și să le aducă fără întârziere. Și s'a dus, — și dus a rămas până astăzi.

Concert în Sebeș. Comitetul cercual al despărțământului VI (Sebeș) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” invită la concertul ce-l va aranja Joi în 10/23 Februarie c. în sala cea mare a hotelului „La leul de aur” din localitate ou binevoitorul și valorosul concurs al „Reuniunii române de cântări din Sălște”. Începutul la orele 7 1/2 seara precis. După concert petrecere cu jos.

Dela sate.

Reuniunea de femei în Turnișor.

Duminea în 30 Ianuarie v. (3 Sfinți) și-a ținut „Reuniunea femeilor române din Turnișor” prima adunare generală ordinară, adunare de constituire, prezidată de Dna preoteasă *Maria Platoș*, la care reuniune pe anul 1911 s'au înscris aproape 60 de membre.

Cu multă însuflețire a fost primit proiectul de statute, prezentat de parohul *R. Platoș*, pe baza cărora s'a și făcut apoi algera comitetului pe un period de 3 ani.

Prezidentă a fost aleasă Dna preoteasă *Maria Platoș*, vice prezidentă Dna *Maria Platoș*, soția inv. penz. *I. Platoș*, membre ordinare în comitet *Maria Ilie Părau* 138, *Maria L. Banciu* 152, *Maria David Banciu* și *Maria Topolog*, suplente, *Maria G. Vule* 143 și *Maria H. Popovici* 123. Casieră a fost aleasă *Paraschiva Pav. Vule*, ear secretar a fost ales parohul *R. Platoș*.

Reuniunea, pe lângă îngrijirea de cele trebunioase bisericii, are de scop edificarea unei case bisericești, pentru toate trebunțele culturale și sociale ale parohienilor.

A fost de față și comitetul parohial, care a oferit tot sprijinul pentru înaintarea acestei reuniuni.

Să dea Dumnezeu să-și ajungă reuniunea cât mai curând ținta, căci pe cât e de frumoasă, pe atât e și de însemnată. P.

Din Brad.

A III-a conferență literară a despărț. „Asociațiunii” în Brad, s'a ținut Duminea în 12 Februarie, în sala de gimnastică a gimnaziului. A vorbit dl. *Mihai Stola* despre scrierile lui *Ioan Agărocean*.

În introducere conferențiarul face o mică și interesantă revizuire în istoria literaturii din periodul IV și V. Arată greutățile prin cari a trecut limba scrisă dela 1780 până azi. Vorbește însuflețit despre datorința ce o are fiecare Român de a-și cultiva limba maternă, învățând dela cei ce o știu, dela cei ce au curățit-o de cuvinte și frase streine, dela scriitorii români.

Vorbește despre scrierile lui *Ioan Agărb cean* în general, apoi despre fiecare volum în special, arătând cunoștințele bogate ale scriitorului în ce privește viața poporului dela sate și din clasa cultă, arată dragostea ce transpiră din scrierile sale față de poporul său, arată forma frumoasă în care zugrăvește scriitorul diferitele tablouri din viața poporului și limba plăcută, clară populară în care îmbracă povestirile sale atât de interesante.

După conferență, drăgălașele *Djoare Veturia Keri* și *Cornelia Papp* au cântat doinele: „Foae verde foi de nuc” și „Bagă Doamne luna n nori” de *T. Bredicean*. *Djoara Keri* a cântat foarte frumos are o bună voce, ear *Djoara Papp* a acompaniat-o la pian, continuând cu „Visul Crisului” de *Mateiu*, cântat cu multă dexteritate, siguranță și precisiune. *Djoarele* au trebuit să repeteze doinele. *Dr. Dante German* a delamat foarte bine fragmentul „Neam rău” de *Lecca*. Publicul neașteptat de numeros abia a încăput în spațioasa sală de gimnastică a gimnaziului, și a fost pe deplin mulțumit. Trecătorul.

Cărți și reviste.

Neamul Românesc Literar nr. 3 cuprinde: *Calendare*, *Sonet*, poezie de *Easterina Pitiș*, *Mihai Viteazul*, schiță de poem dramatic, de *M. Vlad*, *Scrieri ale lui D. Bolintineanu* după întoarcerea din exil, de *N. Cartoian*. Cronică.

Candela, foaie bisericească-literară din Bucovina, a apărut nr. 2 din Februarie 1911 cu următorul cuprins: *Profetul Malachia*, de *Dr. S. O. Ișopescu*. *Virtutea creștină*, de *C. Morariu*. *Predică la S. trei ierarhi*, de *Dr. V. Gheorghiu*. *Text-rusesc*. *Comunicări*. *Intrebări și ezuri pastorale*. *Cronică*.

Revista Teologică nr. 2 cuprinde: *Literatură de propagandă religioasă*, de *Dr. Nic. Bălan*. *Taina Pocăinții*, de *I. Hanzu*. *Evenimente actuale din biserica catolică*, de *Arhim. I. Scriban*. *Din cărțile bune*, de *N. B. Mișoarea literară*, de *G. Hango*. *Cronică bisericească-culturală*, de *P. Morușca* și *N. B. Tipical cultului religios*, de *Cantor*.

Antialcoolul, revistă lunară, buletinul „Ligei naționale de temperanță”, nr. 9, din Ian. 1911, cuprinde: *Cumpătare și abținere*. *E de ieri, d'altăieri antialcoolismul?* de *A. C. Gabrielescu*. *Încă un glas*, de *Al. Gheneș*. *Balaurul Catoblepas*, de *P. Adam*. *Fragment din conferința lui R. Broda*. *Însemnări mărunte*, de *Em. Popescu*. — *Abonamentul 3 lei pe an*. *Adresa: Institutul medico-legal în București*.

„Cultura Creștină”, revista profesorilor de teologie din Blaj, Nrul 3, a apărut cu următorul sumar: *Dr. V. Macavelu*: în jurul unui articol al episc. *Prohászka*. *Z. Pălișan*: Câteva date despre preoții rom.-calv. (II. articol final). *N. Modernismul* (II. articol final). *Alex. Borza*: *Omul diluvial*. *Dr. Ioan Bălan*: *Limba cărților bisericești* (II). *Dr. Nic. Brânzeu*: *Conducerea oficiului parohial* (I). *Episcopa*. *Cronică*. *Telefon*. *Revista* apare de două ori pe lună, și costă 10 cor., în străinătate 12 franci.

Die Südrumänen der Türkei und angrenzenden Länder, von *Victor Lazăr*, București 1910. Un volum de 344 pp. Prețul nu e indicat. — A autorul, consultând numeroase izvoare, se ocupă în zece capitole cu următoarele: 1. Numele, răspândirea geografică și numărul așa numiților Macedo-Români. 2. Schiță istorică a acestui neam, din cele mai vechi timpuri până în ziua de astăzi. 3. Insușirile de caracter. 4. Locuința, nutreământul și îmbrăcămintea. 5. Viața economică. 6. Limba, cu mai multe probe. 7. Obiceiuri și superstiții: nașterea, nunta, moartea, sărbători, cântece, jocuri ș. a. 8. Biserica, lupta pentru independența bisericească. 9. Școala, cea grecească și cea românească. 10. Mișcarea literară, cu produse alese din literatura poporului și traduse în limba germană: basme, cântece de leagăn, versuri dela jocuri de copii, gâcitori, zicători, proverbe, cântece de iubire, bocete, cântece haiducești, balade ș. a. — Cartea dlui *Lazăr*, însoțită de ilustrațiuni și o hartă, este o interesantă și prețioasă contribuție la etnografia peninsulei balcanice. O recomandăm spre citire cu atât mai ales, că autorul nu numai a întrebunțat multe și valoroase izvoare române și străine, ci însuși a petrecut un timp mai îndelungat în mijlocul poporului, pe care îl descrie pe paginile acestora.

Poșta ultimă.

Alegerea dela Vinț.

Curia a terminat Sâmbătă pertractarea în chestia alegerii de deputat dela Vinț, unde candidatul naționalist român *Dr. Iuliu Maniu* a rămas în minoritate, în urma mai multor ilegalități. Curia își va publica sentința în 4 Martie, la orele 12 din zi.

Banca austro-ungară.

În sfârșit s'a terminat discuția generală asupra legii despre prelungirea privilegiului pe seama băncii austro-ungare, și Sâmbăta legea a fost votată cu mare majoritate de voturi. Astăzi se începe discuția pe articole.

Pe banca acușatorilor.

Domnul *Octavian Goga* va sta mâine, Marți, în fața curții cu jurați din Cluj, unde i-se pertractează patru procese de presă, rămase pe urma foii „Țara Noastră”.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă drama „*Glaube und Heimath*”, iar mâine, Marți, opereta „*Das Mus kantenmüdel*”.

Din public. +)

Mulțămită publică.

Pentru biserica noastră gr. ort. rom. din Șard, au adunat câțiva buni creștini, cu numele Nicolae Lăpădat, Ioan Marcu și George Socaci, următoarele sume: Dela mai mulți oameni din Șard, aflători acuma în America de Nord 21 dolari 60 cenți. Dela alți emigrați, originari din comuna Hașfalău, 10 dolari 20 cenți. Dela mai mulți din comuna Teleg 6 dolari 25 cenți. Dela mai mulți din Boiul mare 5 dolari 30 cenți. Dela mai mulți Alma mică 5 dolari 35 cenți. Dela câțiva din comuna Ernea 1 dol. 65 c. Dela alții din alte comune; 3 dolari 95 cenți. Dela unii Români din Macedonia și din Banat 10 dolari 60 cenți. La oaltă 64 dolari 90 cenți, ori, în banii noștri 310 coroane, care suma primindu o, exprim și pe această cale tuturor donatorilor sincere mulțămiri, în numele meu și al comitetului parohial.

Șard, 1 Februarie 1911.

Ioan Dan
paroh gr. ort. român.

Subscrisul în numele comitetului aranjator vin a le mulțămii și pe această cale tuturor marinimoșilor, cari au binevoit a supra solvi cu ocaziunea petrecerii aranjate în Bungard la 2/15 Ianuarie c. și anume: R. Platoș, par., I. Platoș, inv. p., ambii din Turnișor, G. Lazar, stud. med., câte 1 cor. Văd. S. Săvoiu, 20 fil. G. Miha, inv., Săcel, G. Bucurenciu, inv. Cimpa (Petrița), câte 1 cor. Tudor P. Modran, București, 5 cor. G. Frățilă, teolog, Caransebeș, 1 cor. N. Dregan, not., T. Modran, par., câte 2 cor. N. Stoica, inv. penz., N. Modran, inv., câte 1 cor. N. Dordea, primar, 50 fil. I. Modran Nr. 55, 40 fil. N. Opreșu, comerc., 4 cor., toți din Bungard. Total au încurs 130 cor. din care subtrăgându-se spesele de 70 cor. a mai rămas venit curat 60 cor. cu care sumă s'a pus bază pentru zidirea unei sale culturale.

Bungard, la 25 Ianuarie 1911.

Toma Modran
paroh.

La petrecerea din 7/20 Ianuarie 1911 (concertul teologilor din Sibiu împreună cu petrecere de dans), ținută în sala cea mare dela Hotel „Coroana“ din Brad au binevoit a suprasolvi următorii domni: Dr. Nerva Oncu, Baia de Criș 7-20 cor.; Dr. Nicolae Robu, Baia de Criș 5-20 cor.; Emanoil Comșa Brad 5 cor.; Romul Coțoiu Baia de Criș 5 cor.; Aron Roman, Luncoiu de sus 4-80 cor.; Dr. Ion Popp, Brad 2-80 cor.; Pamfil Plaștea, Mihăleni 2-60 cor.; Nicolae Grecu, Brad 2-40 cor.; N. N. 2 cor.; Roth György, Brad 1-40 cor.; Romul Jurca, Tebea 1-20 cor.; Constantin Luțoiu, Brad 1 cor.; Nicolae Russu, Brad 1 cor.; Andron Bogdan, Tărățel 1 cor.; George Feier, Irimie Pop, Marc Munteanu, Dante German, Dr. I. Radu, Fischer Mór, I. Dobrea, toți din Brad, câte-o coroană; N. N. 0-60 cor.; Petru Russu, Tebea 0-40 cor.; și Nicolae Beada, Mihăleni 0-40 cor., în total 51 cor.

Venitul brut al petrecerii a fost de 402 coroane, cheltuielile s'au urcat, având în vedere spesele însemnate de drum (tren și trăsuri) pe seama alor 13 domni teologi, la 376-68 cor., iar ca venit curat a rămas numai 25-32 cor.; cu atât mai mare a fost însă succesul moral. Suma de 25-32 cor. s'a predat direcțiunii gimnaziale din loc cu scop de a se adăuga la fondul pentru complectarea gimnaziului din Brad la 8 clase.

Marinimoșilor donatori li se exprimă și pe această cale cele mai sincere mulțămiri.

Comitetul aranjator.

La concertul împreună cu producțiune teatrală aranjat în 7/20 Ianuarie 1911 în Avrig, în favorul fondului de excursiune a cursului II teologic din Sibiu, au intrat următoarele suprasolviri:

Ioan Căndea, protopop, 18 cor. 40 fil. Irimie Răduțiu, notar, 8 cor. 40 fil. Ioan Nicolae, inv., 20 fil. George Comșa, inv., 1 cor. 30 fil. Nicolae Paraschiv, inv., 1 cor. Ilie Aleman, inv., 2 cor. Victor Preda, comerc., 1 coroană 20 fileri. E. Görög, inv., 40 fileri. George Maxim, comerciant, Dr. Hanneheim, preot, câte 1 cor. Vasile Maxim, preot, 40 fil. Dr. Săgel, medic, 1 cor. 20 fil. Ioan Dobrin, 40 fil., toți din Avrig. Lina Babeș, 80 fil. Ioan Bratilesu, învățător, 1 cor. 40 fil. Eugen Popescu, învățător, 80 fil. Stan Bădilă, proprietar, 1 cor., toți din Boița. Dr. Traian Petrașcu, medic, Tălmăcel 2 cor. 40 fil. Gavril Paștea, preot, Sărata 1 cor. 40 fil. Ioan Roman, preot, Tălmăcel 2 cor. N. Paștină, Porumbacul de jos 40 fil. Ioan Pralea, vice-notar, 40 fil. Dumitru Mandea, preot, 1 cor. Finefta Stoichiția, 1 cor. Ioan Grecu, comer-

* Pentru cele publicate în rubrica această redacțiunea nu primește răspunderea.

ciant, 1 cor. Ieronim Stoichiția, iurist, 1 cor. toți din Porumbacul de jos. Vasile Popianoș, învățător, Porumbacul de sus 1 cor. Ștefan Popovici, notar, Racovița 1 cor. 40 fil. Simion Grădinaru notar Săcădate 20 fil. N. N. 40 fil. și N. N. 1 cor. 40 fil.

Cu totul au intrat 253 cor. 20 fil., din care suma subtrăgându-se 227 cor. 70 fil. ca spese, a rămas pe seama fondului de excursiune suma de 25 cor. 30 fil. Primească marinimoșii contribuții și pe calea aceasta sincerile noastre mulțămiri.

Comitetul aranjator.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din Apoldul-mic prin această să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: salar fundamental 1000 coroane, din cari 600 coroane din repartiziune dela popor, întregire dela stat 380 coroane, relut de lemne 20 coroane și relut de cartir 60 coroane.

La primul cincuinal alesul are drept numai după serviciu neîntrerupt de 5 ani la aceasta școală. Dreptul la cincuinal câștigat în alt loc nu să ia în considerare

Preferiți vor fi cei cu cunoștințe muzicale.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în termenul deschis oficiului protopresbiteral Mercurei, având a se prezenta în una din Dumineci sau sâmbători în biserică spre a și arăta dexteritatea în cântările bisericesti.

Apoldul-mic, la 17 Ianuarie 1911.

Pentru comitet:

Ilie Ben președinte. Nr. 62/1911.	Nicolae Fărcaș notar. [56] 2-3
Văzut:	Avr. S. Pecurariu protopresbiter.

Nr. 711/1910. [53] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoare dela școala confesională din comuna Brad, protopresbiteratul Zarandului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 1000 coroane.
b) Cvarțir în natură și relut de grădină 20 coroane.

Cvincuenele legale, cari însă se comută numai după anii de serviciu neîntrerupt la aceasta școală.

Învățătoarea aleasă pre lângă predarea instrucției și în religione în clasele ce i se vor designa, va avea se provadă instrucția și în cucrul de mână la școlărițele tuturor despărțimintelor școlii noastre parohiale precum și la ale școlii elementare anexate gimnaziului și a conduce elevii în Dumineci și sâmbători la biserică.

Reflectantele la acest post au a-și înainta în termenul deschis rugărilor, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.
Brad la 19 Noiembrie 1910.

Vasiliiu Damian
protopresbiter.

Nr. 21/1911. [60] 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din Stena se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele sunt: salar 1000 coroane, din care 600 coroane din repartiziune dela credincioși, iar 400 coroane întregire dela stat, 3 stâng. □ lemne de foc, grădina școlii și locuință în edificiul școlii.

Primele două cincuenele după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală se selvesc jumătate dela stat, jumătate dela biserică, iar cincuenele ulterioare dela stat.

Învățătorul este deobligat, a învăța pe copii răspunsurile liturgice, a-și conduce și cânta cu ei în biserică și a ținea strana în biserică la utren'e și vecernie în Dumineci și sâmbători.

Învățătorul este deobligat, să locuiască în edificiul școlii.

Cererile cu documentele prescise să se trimită la subsemnatul oficiu protopresbiteral. Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Cohalm, în 1 Februarie 1911.

Titu V. Gheaja
protopresbiter

Nr. 402/910.

[49] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei de clasa a III-a Almașul mic și filia Archia din protopresbiteratul Devei se publică concurs din nou cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt fasonate în coala B. pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții au ași așterne rugărilor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în termenul deschis și au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoare la biserică din această comună spre a cânta, cuvânta eventual a celebra.

Deva, la 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjává.

Szám: 1186/911. (57) 2-3

Pályázati hirdetés.

Szebenvármegye vjegyházi járásában elhálózás folytán üresedésben jött másod-osztályú th. utmesterei állás betöltésére ezenel pályázatot hirdetek.

Ezen állással járó illetmények a következők:

1. Évi 800 korona fizetés és fizetés-jellegővalbíró évi 200 korona személyi pótlék.
2. Évi 120 korona lakbér.
3. Évi 60 korona iroda és szertár bér.

4. Utáltatvány oimen a k'épített th. utalmál km-ként 10 korona, kiepítettlen utalmány km-ként 5 korona.

Pályázók kötelesek kimutatni, hogy a törvényhatósági utmesterek szolgálati viszonyairól mirőntéséről és hivatalos tendőiről szóó szabályrendelet 2 § ában előrt képeségi vizsgát letették illetve azt letenni kötelesek.

Felhívom mindazakat, akik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy szabályszerűen felszerelt és a vármegyei Főispán Urhoz oimzett pályázati kérvényeket valamint nyelvismereteket igazoló okmányokat a V. Ü. Sz. 4 §-a értelmében 1911 évi március hó 18 g hozzám ryojtsák be, mert későbbben bek-ző pályázatok tekintetbe nem vétetnek.

Negyzében, 1911 évi február hó 10 én.

Fabritius
alispán.

Nr. 547/1910. [50] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III a Cănelul de jos, din protopresbiteratul Deva, să publică din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt fasonate în coala B. pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugărilor, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în termenul deschis, și a să prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoare la biserică din această comună, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Deva, 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop gr-or.

Nr. 732/910. [54] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoare din parohia Treznea protopresbiteratul Ungurașului, conform rezoluțiunii Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 2/15 Decembrie 1910 nr. 33776 Școl. se esorie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul împreună cu acest post este de 1000 cor., din care 600 cor. se acoper prin repartiziune pe popor și 400 coroane prin ajutor dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan. Cuartir în edificiul școlii și folosirea grădinei de un pătrar jugăr.

Dela concurenții se așteaptă, ca pe lângă documentele și prescise de lege să aibă și pregătirea pentru a înființa cor și a alerga acesteia, având a o documenta aceasta cu atestat sau declarațiune adusă la rugare și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoare la biserică spre ași arăta dexteritatea în cântări și a fi cunoscuți poporului.

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne rugărilor instruite conform legii sau documentul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Cincuinalul prim celui ales i se va solvi nu mai după împlinirea serviciului de 5 ani la această școală.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial concertent.

Fizeșănpetru, 5/18 Ianuarie 1911.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Se caută practicanți

pentru o librărie din România, 1-2 băieți. Pentru informațiuni mai de aproape a se adresa la Librăria arhidiecezană în Sibiu. (59) 2-2

Aviz!

Casa din Mihăleni a fondului gimnaziului român gr-or. din Brad potrivită pentru crâșmă și prăvălie este de închiriat dela Februarie a. c. Chiria anuală e dela 500 cor. în sus. Informațiune specială dă epitropul Dr. Pavel Opreșu. (46) 3-3

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25.-

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pieii), în special pentru a înlătura liniștile și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

O Damă

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.
Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumiile. (32) 4-40

Numai un orologiu din aur

de 14 carate

Înlocuște orologiu nostru suflat cu 14 carate aur de goldin patent remonit.

Acest orologiu svitțier trezește prin forma sa exterioră — admirare generală. Mechanismul e conștiințios construit, încât pentru precizia umblare a acestuia garantăm pe 5 ani în scris.

Orologiul acesta abia de specialiști se poate deosebi de un orologiu de aur, rezistă ori cărei ștrapață. Cu 3 capace masive de goldin cu plăci aurite; coperiș saltiv cu osiile garantat în rubin cor. 10. Cu catină (lant) dublă cor. 13, 3 bucați cor. 28.

Heinrich Weiss
(27) 6-6 Ujbánya (Ungaria).

Viță de vie altoită

expediază sorte curate, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de vițe de pe Târnave.

Proprietar: FR. CASPARI,

Mediaș Nr. 62 (Transilvania).

Reg a cere catalog gratuit!

Catalogul conține ser'sori de recunoștință din toate părțile țării și poate deci fi-care posesor de vie a și cere înformațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 15-25

„LUMINA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Sibiiu.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii societate pe acții „Lumina“ în Sibiiu, sunt convocați pe ziua de 3/16 Martie 1911 la orele 10 a. m. în sala școlii centrale din strada Șaguna N. 16, la

a II-a adunare generală ordinară,

cu următoarea

Ordinea de zi:

1. Deschiderea.
2. Numirea unui notar și a doi bărbați de încredere.
3. Prezentarea bilanțului pe 1910, însoțit de raportul Direcțiunii și al comitetului de supraveghiere și împărțirea profitului curat.
4. Darea absolutorului.
5. Fixarea marcelor de prezență pentru membri direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere pe anul 1911.
6. Proburi independente predate prezidentului cu 10 zile înainte de adunare (§. 28 din statute).

NB. In sensul §§-lor 19 și 20 din statute, acționarii cari doresc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiat, trebuie să depună acțiunile și documentele de plenipotență la cassa institutului sau la următoarele institute: Filiala „Albina“, Brașov; „Vatra“, Cluj; „Cassa de păstrare“, Mercurea; „Murașana“, Reghin; „Olteana“ Viștea de jos; „Crișana“, Brad până la 1/14 Martie n. 1911.

(62) 1-1

ACTIVE.

	K	f
Număr	19,571	41
Portofoliu:		
a) cambii de bancă	1.067,836	16
b) cambii hipotecare	205,993	—
Obligațiuni hipotecare	136,829	50
Obligațiuni cu caventați	72,389	80
Conturi curente	160,202	39
Efecte	20,000	—
Mobilier	3,714	78
Spese de fondare	2,000	—
Spese de protest	21	80
Interese de efecte	250	—
	1.688,508	84

Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1910.

PASIVE.

	K	f
Capital	600,000	—
Fond de rezervă	7,754	22
Fond de penzi	233	09
Depuneri	851,664	28
Reescompt	150,543	50
Diversi creditori	16,351	09
Dividendă neridicată	307	19
Competință de timbru	98	38
Interese transitoare	27,734	74
Profit curat	33,622	35
	1.688,508	84

Debit.

	K	f
Interese:		
pentru depuneri	23,969	78
pentru reescompt	7,262	89
Contribuție:		
directă și aruncuri	5,023	84
10% dare de interese	2,397	03
Spese:		
salarii	8,664	96
bani de cuartir	799	99
spese de cancelarie	1,860	17
chirie	1,700	—
porto	261	82
Amortizări	1,018	98
Profit curat	33,622	35
	86,581	81

Contul Profit și Pierdere.

	K	f
Interese:		
dela cambii	67,676	26
dela împrumuturi hipotecare	5,616	94
dela obligațiuni	4,774	61
dela cont curent	6,879	34
dela efecte	186	10
Provițiuni	1,448	56
	86,581	81

Sibiiu (Nagyszeben), 31 Decembrie 1910.

N. Ivan m. p.,
prezident.

P. Lucuța m. p.
Nicolae Borzea m. p.

P. Munteanu m. p.

D. Comșa m. p.
D. Vulcu m. p.

D. Comșa m. p.

Dr. Ittu m. p.

I. Budiu m. p.,
contabil.

G. Șagău m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului purtate corect.

Ioan Teculescu m. p.

Dr. Ioan Bucur m. p.

Dr. George Măcelar m. p.

Leontin Pușcariu m. p.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărțitor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducece.
Trageți voi boii
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brău I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învărtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brău II.

CAIETUL III.

Brău III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învărtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brău IV.

Prețul unui caiet: cor. 4.—
fr. 5.—

Preludiu și Hora din „Serata etnografică“, pentru piano, ed. II.

Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.

Viorele, vals, pentru piano, ed. II.

Nou! — Aurora, vals pentru piano. — Nou!

Prețul a cor. 2.—
fr. 2.50

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Serviciu prompt și conștientios.

Prima fabrică transilvană
ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,

Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.

(2) 7-10

Cataloage de preț gratis și franco.

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunea de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi și alte plante, pentru școli de pomărit**. Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit

(379) 17-32

Mediaș, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—70
Schiller	—	60
Risling	—	80
Bacator	1	—
Vin roșu	1	—
Muscattell	1	—
Tokaj de Somorodin per 1/2 litru	1	40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,

Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 24-26

Requisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**